

РІШЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВАХ *

У випадках коли Верховною Радою України не прийнятий закон про Державний бюджет України на поточний бюджетний період, то податки, збори (обов'язкові платежі) та інші надходження справляються відповідно до закону про Державний бюджет України на попередній бюджетний період. За таких обставин збір з операцій купівлі-продажу безготівкової валюти протягом січня—березня 2010 р. повинен справлятися платниками в розмірі, визначеному на попередній бюджетний період Законом України «Про Державний бюджет України на 2009 рік», тобто у розмірі 0,2 % від об'єкта оподаткування

ПОСТАНОВА ¹

Іменем України

11 червня 2013 р. колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України, розглянувши у відкритому судовому засіданні справу за позовом заступника прокурора Печерського району м. Києва в інтересах держави в особі управління Пенсійного фонду України в Печерському районі м. Києва (далі — управління ПФУ, ПФУ відповідно) до публічного акціонерного товариства «Райффайзен Банк Аваль» (далі — ПАТ) про стягнення несплаченої суми збору на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, **в с т а н о в и л а:**

У червні 2010 р. заступник прокурора Печерського району м. Києва в інтересах держави в особі управління ПФУ звернувся до суду з позовом про стягнення заборгованості зі сплати суми збору на обов'язкове пенсійне страхування з операцій купівлі-продажу валюти за гривню з ПАТ в сумі 4 млн 433 тис. 220 грн 70 коп.

Позовні вимоги мотивовані тим, що згідно з п. 6 ст. 4 Закону від 26 червня 1997 р. № 400/97-ВР «Про збір на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (далі — Закон № 400/97-ВР) юридичні та фізичні особи, що здійснюють операції з купівлі-продажу безготівкової іноземної валюти за гривню, з 2008 р. повинні сплачувати збір на обов'язкове державне пенсійне страхування в розмірі 0,5 % від суми операції.

Окружний адміністративний суд м. Києва постановою від 1 вересня 2010 р. адміністра-

тивний позов задовольнив повністю: постановив стягнути з ПАТ на користь управління ПФУ недоплачену суму збору на обов'язкове пенсійне страхування з операцій купівлі-продажу валюти за гривню в сумі 4 млн 433 тис. 220 грн 70 коп.

Київський апеляційний адміністративний суд ухвалою від 19 жовтня 2010 р. постанову окружного адміністративного суду залишив без змін.

Суд першої інстанції, з рішенням якого погодився і апеляційний суд, дійшов висновку про безпідставність застосування ПАТ до обчислення збору з операцій купівлі-продажу безготівкової іноземної валюти ставки в розмірі 0,2 % від суми здійсненої операції та необхідність застосовувати ставку в розмірі 0,5 %, визначеного Законом № 400/97-ВР. Крім того, суд зазначив, що оскільки вказаний Закон, яким передбачена знижена ставка збору з операцій купівлі-продажу безготівкової валюти в розмірі 0,2 %, діяв з 1 січня по 31 грудня 2009 р., застосуванню для визначення ставки збору з операцій купівлі-продажу безготівкової валюти підлягають положення спеціального Закону № 400/97-ВР.

Вищий адміністративний суд України постановою від 13 листопада 2012 р. рішення судів попередніх інстанцій скасував і в задоволенні позовних вимог відмовив.

Касаційний суд, скасовуючи рішення окружного та апеляційного адміністративних судів, послався на те, що оскільки з 1 січня по 31 березня 2010 р. закон про Державний бюджет України на 2010 р. прийнятий не був, то збір з операцій

* Публікується повний текст судового рішення із незначними редакційними правками.

¹ Постанова Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України від 11 червня 2013 р. у справі № 21-13а13.

купівлі-продажу безготівкової валюти повинен справлятися платниками в розмірі, визначеному попереднім законом про Державний бюджет України на 2009 р., тобто 0,2 % від об'єкта оподаткування. Отже, зобов'язання ПАТ сплатити збір на обов'язкове державне пенсійне страхування із застосуванням ставки в розмірі 0,5 % є необґрунтованим.

У заяві про перегляд Верховним Судом України постанови Вищого адміністративного суду України від 13 листопада 2012 р. з підстави, передбаченої п. 1 ч. 1 ст. 237 КАС, управління ПФУ просило скасувати постанову Вищого адміністративного суду України та направити справу на новий касаційний розгляд, посиляючись на неоднакове застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права.

Вищий адміністративний суд України, допускаючи цю справу до провадження Верховного Суду України, виходив із того, що заявник додав копію постанови Вищого адміністративного суду України від 24 жовтня 2012 р. № 39825/10, в якій інакше, ніж у справі, що розглядається, застосовано норми п. 6 ст. 4 Закону № 400/97-ВР та ст. 77 Закону від 26 грудня 2008 р. № 835-VI «Про державний бюджет України на 2009 рік» (далі — Закон № 835-VI).

Перевіривши наведені у заяві доводи, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України дійшла висновку про неоднакове застосування касаційним судом п. 6 ст. 4 Закону № 400/97-ВР та ст. 77 Закону № 835-VI під час вирішення спірних відносин.

У справі, що розглядається, Вищий адміністративний суд України, скасовуючи рішення судів попередніх інстанцій, виходив із того, що з 1 січня по 31 березня 2010 р. закон про Державний бюджет України на 2010 р. прийнятий не був, а отже збір з операцій купівлі-продажу безготівкової валюти повинен справлятися платниками в розмірі, визначеному Законом № 835-VI, тобто 0,2 % від об'єкта оподаткування.

У постанові Вищого адміністративного суду України від 24 жовтня 2012 р. (№ К-37296/10), наданій на підтвердження доводів, наведених у заяві, суд касаційної інстанції, залишивши без змін рішення судів попередніх інстанцій, зазначив, що ставка збору на обов'язкове державне пенсійне страхування від суми операцій з купівлі продажу безготівкової іноземної валюти за гривню в розмірі 0,2 % діяла лише протягом

2009 р., а з 1 січня 2010 р. підлягала застосуванню ставка сплати збору в розмірі 0,5 %, визначена п. 6 ст. 4 Закону № 400/97-ВР.

Виконуючи вимоги п. 1 ч. 1 ст. 237 КАС щодо усунення неоднакового застосування норм матеріального права, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України виходить із такого.

Згідно із ч. 5 ст. 1 Закону № 400/97-ВР платниками збору з купівлі-продажу безготівкової іноземної валюти за гривню є юридичні особи-резиденти, нерезиденти, постійні представництва юридичної особи-нерезидента, власники корпоративних картрахунків іноземної валюти, банки-члени міжнародних платіжних систем, банки (у тому числі уповноважені банки з операцій за власними зовнішньоекономічними договорами) та фізичні особи, в тому числі нерезиденти, що здійснюють операції з купівлі-продажу безготівкової іноземної валюти за гривню. Банки та їх установи зобов'язані нараховувати, утримувати та одночасно із подачею заявки на купівлю іноземної валюти, здійснювану ними за власними операціями і від імені та за рахунок клієнтів таких банків, сплачувати до спеціального фонду державного бюджету додатковий збір на обов'язкове державне пенсійне страхування у розмірі, встановленому цим Законом, від суми операції з купівлі-продажу безготівкової іноземної валюти за гривню, зазначеної у такій заявці, вести податковий облік та подавати звітність органам ПФУ.

Пунктом 4 ст. 2 Закону № 400/97-ВР встановлено, що об'єктом оподаткування для платників збору, визначених п. 5 ст. 1 цього Закону, є сума операції з купівлі-продажу безготівкової іноземної валюти за гривню.

Відповідно до ч. 6 ст. 4 Закону № 400/97-ВР на обов'язкове державне пенсійне страхування для платників збору, визначених п. 5 ст. 1 цього Закону, з 2008 р. встановлюється ставка збору у розмірі 0,5 % від об'єкта оподаткування, визначеного п. 4 ст. 2 цього Закону.

Пунктом 10 ст. 6 Закону № 835-VI встановлено, що джерелами формування спеціального фонду Державного бюджету України на 2009 р. у частині доходів є збори на обов'язкове державне пенсійне страхування, що відповідно до закону сплачуються при здійсненні безготівкових операцій з купівлі-продажу іноземної валюти за гривню, торгівлі ювелірними виробами із золота (крім обручок), платини і дорогоцінного каміння та при відчуженні легкових автомобілів, з операцій купівлі-продажу нерухомого майна,

з надання послуг стільникового рухомого зв'язку (додаткові збори на виплату пенсій) у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України (далі — КМУ).

Разом із тим ст. 77 Закону № 835-VI передбачено, що збір на обов'язкове державне пенсійне страхування з купівлі-продажу безготівкової іноземної валюти за гривню протягом 2009 р. справляється в розмірі 0,2 %.

На час виконання обов'язку зі сплати суми збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з операцій купівлі-продажу безготівкової валюти за січень—березень 2010 р. Верховною Радою України закон про Державний бюджет України на 2010 р. прийнятий не був.

Відповідно до ст. 1 Бюджетного кодексу України (далі — БК) ним регулюються відносини, що виникають у процесі складання, розгляду, затвердження та виконання Державного бюджету України.

Частиною 2 ст. 4 зазначеного Кодексу передбачено, що при здійсненні бюджетного процесу в Україні положення нормативно-правових актів застосовуються лише в частині, в якій вони не суперечать положенням Конституції України, цього Кодексу та закону про Державний бюджет України.

Згідно із ч. 1 ст. 3 БК бюджетний період для всіх бюджетів, що складають бюджетну систему, становить один календарний рік, який починається з 1 січня кожного року і закінчується 31 грудня того ж року.

Відповідно до ч. 4 ст. 46 БК до прийняття закону про Державний бюджет України на поточний бюджетний період податки, збори (обов'язкові платежі) та інші надходження справляються згідно із законом про Державний бюджет України на попередній бюджетний період та іншими нормативно-правовими актами.

Підпунктом 1 п. 4 постанови КМУ від 29 грудня 2009 р. № 1414 «Про заходи щодо організації бюджетного процесу у 2010 році» передбачено, що до набрання чинності Законом «Про Державний бюджет України на 2010 рік» Державному казначейству України зараховувати податки, збори (обов'язкові платежі) та інші надходження до державного і місцевих бюджетів відповідно до Закону № 835-VI та інших нормативно-правових актів.

Ураховуючи вищенаведене, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України на підставі аналізу зазначених норм права дійшла висновку, що у випадках, коли Верховною Радою України не прийнятий закон про Державний бюджет України на поточний бюджетний період, то податки, збори (обов'язкові платежі) та інші надходження справляються відповідно до закону про Державний бюджет України на попередній бюджетний період. За таких обставин збір з операцій купівлі-продажу безготівкової валюти протягом січня—березня 2010 р. повинен справлятися платниками в розмірі, визначеному Законом № 835-VI на попередній бюджетний період, тобто у розмірі 0,2 % від об'єкта оподаткування.

З огляду на прийняте судом касаційної інстанції у справі, що розглядається, рішення про безпідставність вимог позивача ґрунтується на правильному застосуванні норм матеріального права, а тому у задоволенні заяви управління ПФУ необхідно відмовити.

Керуючись статтями 241, 242, 244 КАС, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України **п о с т а н о в и л а:**

У задоволенні заяви управління ПФУ відмовити.

Постанова є остаточною і оскарженню не підлягає, крім випадку, встановленого п. 2 ч. 1 ст. 237 КАС.